

Informatyzacja przedsiębiorstw

Izabela Szczęch

Politechnika Poznańska

Operacje gospodarcze

Operacja gospodarcza

Każde udokumentowane i podlegające ewidencji księgowej zdarzenie gospodarcze, które wywiera wpływ na aktywa, pasywa, przychody lub koszty jednostki gospodarczej.

Ze względu na charakter, zakres oraz rodzaj oddziaływania wyróżniamy:

- **operacje bilansowe**
- **operacje wynikowe**

Operacje bilansowe

Operacje gospodarcze, które wywierają wpływ wyłącznie na składniki bilansu przedsiębiorstwa. Każda operacja bilansowa wywiera wpływ co najmniej na dwa składniki bilansu, które ulegają zmianie o kwotę operacji i nie może to spowodować zachwiania równowagi bilansowej.

Typy operacji bilansowych

Typy operacji bilansowych

- wywołujące zmiany wyłącznie w aktywach – suma bilansowa bez zmian, zmienia się wyłącznie struktura aktywów,

Rachunkowość - Operacje gospodarcze

AKTYWA		PASYWA	
Symbol pozycji	Opis	Symbol pozycji	Opis
A	Aktywa trwałe	A	Kapitał (fundusz) własny
I	Wartości niematerialne i prawne	I	Kapitał (fundusz) podstawowy
II	Rzeczowe aktywa trwałe	II	Kapitał (fundusz) zapasowy
1	Środki trwałe	III	Zysk (strata) z lat ubiegłych
2	Środki trwałe w budowie	IV	Zysk (strata) netto
III	Należności długoterminowe	B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
B	Aktywa obrotowe	I	Zobowiązania długoterminowe
I	Zapasy	II	Zobowiązania krótkoterminowe
1	Materiały	C	PASYWA RAZEM
2	Półprodukty i produkty w toku		
3	Produkty gotowe		
4	Towary		
II	Należności krótkoterminowe		
III	Inwestycje krótkoterminowe		
1	Środki pieniężne i inne aktywa finansowe		
C	AKTYWA RAZEM		

Typy operacji bilansowych

- wywołujące zmiany wyłącznie w aktywach – suma bilansowa bez zmian, zmienia się wyłącznie struktura aktywów,
- wywołujące zmiany wyłącznie w pasywach bilansu (suma bilansowa bez zmian),

Rachunkowość - Operacje gospodarcze

AKTYWA		PASYWA	
Symbol pozycji	Opis	Symbol pozycji	Opis
A	Aktywa trwałe	A	Kapitał (fundusz) własny
I	Wartości niematerialne i prawne	I	Kapitał (fundusz) podstawowy
II	Rzeczowe aktywa trwałe	II	Kapitał (fundusz) zapasowy
1	Środki trwałe	III	Zysk (strata) z lat ubiegłych
2	Środki trwałe w budowie	IV	Zysk (strata) netto
III	Należności długoterminowe	B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
B	Aktywa obrotowe	I	Zobowiązania długoterminowe
I	Zapasy	II	Zobowiązania krótkoterminowe
1	Materiały	C	PASYWA RAZEM
2	Półprodukty i produkty w toku		
3	Produkty gotowe		
4	Towary		
II	Należności krótkoterminowe		
III	Inwestycje krótkoterminowe		
1	Środki pieniężne i inne aktywa finansowe		
C	AKTYWA RAZEM		

Typy operacji bilansowych

- wywołujące zmiany wyłącznie w aktywach – suma bilansowa bez zmian, zmienia się wyłącznie struktura aktywów,
- wywołujące zmiany wyłącznie w pasywach bilansu (suma bilansowa bez zmian),
- wywołujące zwiększenie zarówno składnika aktywów jak i pasywów o kwotę operacji, suma bilansowa wzrasta o kwotę operacji

Rachunkowość - Operacje gospodarcze

AKTYWA		PASYWA	
Symbol pozycji	Opis	Symbol pozycji	Opis
A	Aktywa trwałe	A	Kapitał (fundusz) własny
I	Wartości niematerialne i prawne	I	Kapitał (fundusz) podstawowy
II	Rzeczowe aktywa trwałe	II	Kapitał (fundusz) zapasowy
1	Środki trwałe	III	Zysk (strata) z lat ubiegłych
2	Środki trwałe w budowie	IV	Zysk (strata) netto
III	Należności długoterminowe	B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
B	Aktywa obrotowe	I	Zobowiązania długoterminowe
I	Zapasy	II	Zobowiązania krótkoterminowe
1	Materiały	C	PASYWA RAZEM
2	Półprodukty i produkty w toku		
3	Produkty gotowe		
4	Towary		
II	Należności krótkoterminowe		
III	Inwestycje krótkoterminowe		
1	Środki pieniężne i inne aktywa finansowe		
C	AKTYWA RAZEM		

Typy operacji bilansowych

- wywołujące zmiany wyłącznie w aktywach – suma bilansowa bez zmian, zmienia się wyłącznie struktura aktywów,
- wywołujące zmiany wyłącznie w pasywach bilansu (suma bilansowa bez zmian),
- wywołujące zwiększenie zarówno składnika aktywów jak i pasywów o kwotę operacji, suma bilansowa wzrasta o kwotę operacji
- wywołujące zmniejszenie składnika aktywów i pasywów o kwotę operacji – suma bilansowa maleje o kwotę operacji

Przykłady...

Rachunkowość - Operacje gospodarcze

AKTYWA		PASYWA	
Symbol pozycji	Opis	Symbol pozycji	Opis
A	Aktywa trwałe	A	Kapitał (fundusz) własny
I	Wartości niematerialne i prawne	I	Kapitał (fundusz) podstawowy
II	Rzeczowe aktywa trwałe	II	Kapitał (fundusz) zapasowy
1	Środki trwałe	III	Zysk (strata) z lat ubiegłych
2	Środki trwałe w budowie	IV	Zysk (strata) netto
III	Należności długoterminowe	B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
B	Aktywa obrotowe	I	Zobowiązania długoterminowe
I	Zapasy	II	Zobowiązania krótkoterminowe
1	Materiały	C	PASYWA RAZEM
2	Półprodukty i produkty w toku		
3	Produkty gotowe		
4	Towary		
II	Należności krótkoterminowe		
III	Inwestycje krótkoterminowe		
1	Środki pieniężne i inne aktywa finansowe		
C	AKTYWA RAZEM		

Operacje wynikowe

Operacje, które oddziałują bezpośrednio na wynik finansowy jednostki gospodarczej tzn. pod ich wpływem powstają przychody oraz koszty. Wywołują zwiększenie przychodów lub kosztów, któremu towarzyszy zwiększenie lub zmniejszenie określonego składnika aktywów lub pasywów, a więc operacje te wywołują zmiany jednocześnie w bilansie i rachunku zysków i strat.

Przykłady...

Rachunek zysków i strat

Jeden z podstawowych i obligatoryjnych elementów sprawozdania finansowego jednostki.

Informuje jaka jest efektywność poszczególnych rodzajów działalności oraz jaki jest ogólny wynik finansowy przedsiębiorstwa (zysk lub strata).

Przychody

Należne jednostce lub wpłacone na jej rzecz środki pieniężne bądź ich odpowiedniki za wykonane przez jednostkę w toku jej działalności dostawy, roboty, usługi, bądź inne świadczenia.

Wpływ

Przyjęcie środków pieniężnych (otrzymanie zapłaty za sprzedane towary, usługi, zwrot podatku VAT, itd.)

Dochód

Różnica pomiędzy kwotą przychodu a kwotą kosztu uzyskania tego przychodu (LUB kosztów własnych sprzedaży).

Rachunkowość - Operacje gospodarcze

Koszty

Wyrażone w mierniku pieniężnym i poniesione w określonym celu zużycie składników aktywów trwałych i obrotowych, usług obcych oraz opłacenie zużycia pracy żywej w formie wynagrodzenia. Do kosztów zaliczamy także wydatki związane z opłaceniem niektórych podatków, ubezpieczeń społecznych, itd. (np.: opłata za dzierżawę, ubezpieczenie)

Wydatki

Rozchodowanie (wykorzystanie) środków pieniężnych bez względu na cel ich poniesienia. Są nimi: zakup wyposażenia, uregulowanie zobowiązań, wypłata wynagrodzeń, przelew składek, podatków, itd.

Podstawowe obszary działalności jednostki gospodarczej

- Podstawowa (zwykła) działalność operacyjna
- Pozostała działalność operacyjna
- Działalność finansowa (operacje finansowe)
- ~~Zdarzenia nadzwyczajne~~

Kategoria strat i zysków nadzwyczajnych od 2016 r. obowiązuje jedynie w bankach, zakładach ubezpieczeń i reasekuracji oraz spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

W pozostałych jednostkach przychody i koszty związane ze zdarzeniami losowymi zostały zaliczone do pozostałych kosztów i przychodów operacyjnych (nowe brzmienie art. 3 ust. 1 pkt 32 lit. i oraz pkt 33 UOR).

Podstawowa (zwykła) działalność operacyjna

Zapisany w akcie założycielskim cel działalności jednostki.

Przychody z podstawowej działalności operacyjnej

(konta: 701, 730, 740):

- sumy uzyskane przez jednostkę za sprzedane towary, wyroby, usługi, itd.

Koszty podstawowej działalności operacyjnej

(konta: 710, 745, 735, zespół 4, zespół 5):

- w jednostce prowadzącej działalność produkcyjną:
 - koszty wytworzenia sprzedanych produktów (ilość sprzedanych produktów po koszcie ich wytworzenia)
 - koszty działalności (zarządu i sprzedaży)
- w jednostce prowadzącej działalność handlową:
 - wartość sprzedanych towarów w cenie, po której je zakupiono
 - koszty działalności (zarządu i sprzedaży)

Pozostała działalność operacyjna

Uzyskanie przychodów i ponoszenie kosztów nie związanych z ogólną działalnością firmy.

Pozostałe przychody operacyjne (konto 760)

- przychody ze sprzedaży i likwidacji środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych
- otrzymane odszkodowania, kary, darowizny, dotacje, subwencje
- przedawnione i umorzone zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej (czyli nie trzeba ich spłacać, bo są przedawnione)
- przychody powstałe na skutek zdarzeń losowych (np. otrzymane odszkodowanie za straty powstałe na skutek pożaru)

Pozostałe koszty operacyjne (konto 765)

- wartość sprzedanych składników aktywów trwałych, po której figurują one w bilansie
- opłacone kary, grzywny, odszkodowania
- poniesione szkody i niedobory w mieniu
- przekazane darowizny
- przedawnione, umorzone i nieosiągalne należności
- koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego
- koszty powstałe na skutek zdarzeń losowych (np. straty powstałe na skutek pożaru)

Działalność finansowa (operacje finansowe)

Operacje będące skutkiem działań jednostki gospodarczej polegające na przenoszeniu praw własności lub uprawnień w zakresie aktywów finansowych, aktywów pieniężnych oraz inwestowania własnych kapitałów w działalność innych jednostek.

To skutki pożyczania przez jednostkę „innym” lub „od innych” pieniądza w różnej postaci (skutki inwestowania, lokaty, kredyty).

Przychody finansowe (konto 750)

- wpływ ze sprzedaży papierów wartościowych i udziałów
- odsetki od lokat, wkładów bankowych lub pożyczek
- otrzymane i należne dywidendy od akcji obcych oraz udziały w zyskach innych jednostek, w których mamy udziały
- otrzymane i należne odsetki za nieterminową regulację należności
- wartości umorzonych kredytów lub pożyczek
- wpływy uzyskane ze sprzedaży nabytych w tym celu wierzytelności
- dodatnie różnice kursowe (różnica powstania należności lub zobowiązania a zapłata; przykład!)

Koszty finansowe (konto 755)

- wartość ewidencyjna sprzedanych udziałów i papierów wartościowych, prowizje maklerskie
- odsetki i prowizje od zaciągniętych kredytów bankowych, pożyczek
- odsetki z tytułu nieterminowej regulacji zobowiązań wobec kontrahentów (gdy zapłacone),
- wartość ewidencyjna sprzedanych wierzytelności
- ujemne różnice kursowe

Rachunkowość - Operacje gospodarcze – Schemat RZiS

Przychody podstawowej działalności operacyjnej

-

Koszty podstawowej działalności operacyjnej

=

WYNIK ZE SPRZEDAŻY

+

Pozostałe przychody operacyjne

-

Pozostałe koszty operacyjne

=

WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

+

Przychody finansowe

-

Koszty finansowe

=

WYNIK FINANSOWY BRUTTO

-

Podatek dochodowy

=

WYNIK FINANSOWY NETTO